

ZAVOD ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V KRANJU

V preteklem letu je etnolog II pri ZVNKD v Kranju opravil 14 dni terenskega dela, 43 dni pa je bilo namenjenih za izobraževanje in strokovne ekskurzije. Za upravne postopke - mnenja in soglasja - je bilo v sklopu redne dejavnosti izdanih 107 dopisov.

V začetku preteklega leta je izvršni svet občine Kranj zahteval pojasnila strokovnega dela kranjskega ZVNKD v zvezi z Veliko planino; zato smo s komitejem za kulturo oranizirali skupen ogled Velike planine, ki se ga je udeležilo 28 predstavnikov raznih institucij: ZVNKS v Kranju je pripravil zapisnik skupnega ogleda in ga posredoval občini Kranj ter občinski in republiškim inšpekcijskim službam.*

Marca je ZVNKD v Kranju gostil študente IV. letnika etnologije ter jim razkazal del terena. V ogled so bile vključene prenovljena Liznjekova hiša v Kranjski Gori, s pomočjo Zavoda urejena Sedejeva gostilna v Podkorenu, kjer so nas postregli s starimi gorenjskimi in koroškimi jedmi, v Žirovnici pa smo si ogledali Čopovo hišo, ki jo obnavljajo. Ekskurzijo smo končali z ogledom Matjaževe hiše v Zg. Palovčah, kjer poteka akcija Zavoda.

Maja je bilo demontirano in deponirano starejše leseno gospodarsko poslopje iz Vrhpolja pri Moravčah. Ob tem se je ponovno sprožilo vprašanje lokacije muzeja na prostem pri gradu Krumperk. Občina Domžale se za to lokacijo še vedno zanima, zato je ponudila dodatne predloge: 1) muzej na bi bil v neposredni bližini gradu Krumperk, ter 2) v Želodniku na zemljišču, ki je predvideno za industrijsko cono. Sprejemljiva je samo lokacija ob graščini; ta pa je - zaradi verjetne oddaje grajskega kompleksa z ustreznimi zemljišči kapitalu za "visoki turizem" za 30 let - padla v vodo.

Konservator etnolog in konservator arhitekt zaposlena pri Zavodu, sta se udeležila XIV. evropskega kongresa Združenja muzejev na prostem v Rožnovu pod Radhošem na Moravskem. Devetdnevni kongres je pomenil obogatitev teoretičnega in strokovnega znanja na področju varovanja ljudske arhitekture. Še zlasti pomembni sta bili izmenjava izkušenj ter navezava mnogih koristnih vezi. Po vrnitvi z Moravskega je bilo več strokovnih predstavitev dela kongresa: na SAZU, v SEM, na etnološkem društvu - ekskurzija v Rogatcu - ter na občnem zboru konservatorjev v Kranju. Predstavitev tovrstne pro-

* Sad tega ogleda je bila ustanovitev komisije za Veliko planino pri izvršnem svetu občine Kamnik; v njej so prvič enakopravno zastopani tudi predstavniki pašnih skupnosti vseh treh planin. V to komisijo je imenovan tudi predstavnik Zavoda VNKD v Kranju.

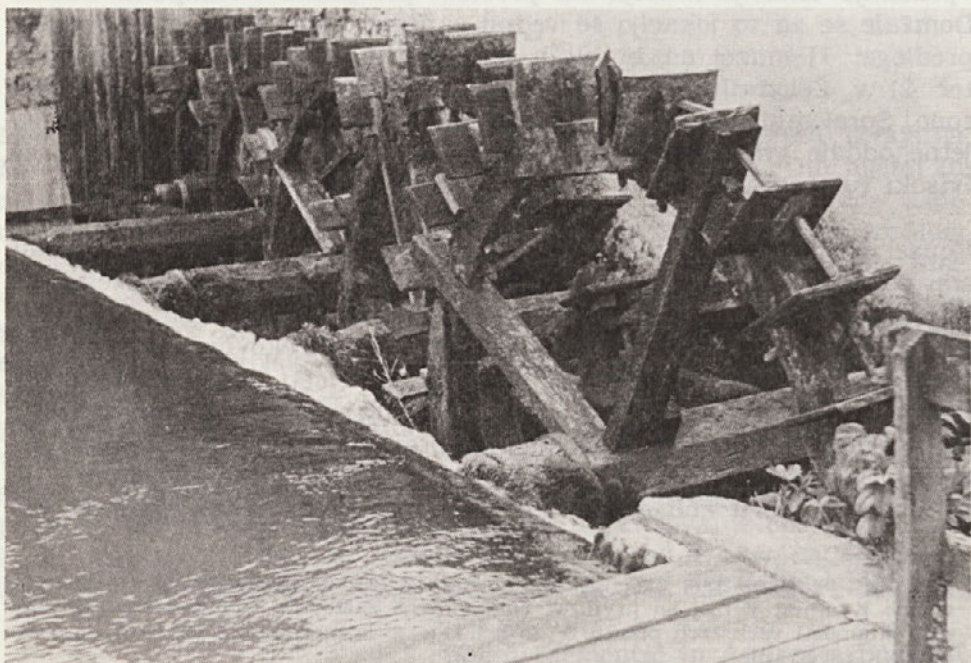
blematike pri nas je bila tudi temelj pogovorov s predstavnikom slovenskega izvršnega sveta ter z ministrom za kulturo in njegovimi sodelavci.

Zamisel o tovrstnem muzeju oziroma o več regionalnih muzejih na prostem v Sloveniji je bila predstavljena tudi na II. programu Radia Slovenije ter v daljšem zapisu v dnevniku Delo. V drugi polovici leta je bil izdelan PUP občine Domžale, vendar zaradi pomanjkanja časa detaljneje le za Črni graben.

V Matjaževi hiši v Zg. Palovčah je bil saniran strop v črni kuhinji ter na novo postavljen pod na drugem delu podstrešja. Spomladi so na gospodarskem delu domačije našli lesno gobo; po nasvetih mojstra Pelka so bili izsekani poškodovani deli brun, odstranjeni so bili pod in posamezne gredi. Predvideno je izžiganje ogroženih delov ter premaz z ustreznimi kemikalijami. Zaradi neugodnih klimatskih razmer niso bila dokončana dela pri sanaciji severnega kamnitega zida v hlevu ter ureditev odvodnjavanja, zato smo ta dela prenesli v prihodnje leto.

V sklopu občnega zbora konservatorskega društva Slovenije, ki je bil oktobra v Kranju, so bili tudi ogled Oplenove hiše v Studorju, kjer se je v tem letu končala akcija Zavoda, ogled restavriranih fresk na Hlipovi hiši v Stari Fužini in obisk Planšarskega muzeja pod vodstvom Anke Novak.

Silvester Gaberšček

Delo etnologa konservatorja pri ZVNKD v Kranju je v letu 1990 potekalo pri naslednjih spomeniškovarstvenih akcijah: pri obnovi gospodarskega poslopja na domačiji Studor 16 v Bohinju, na stolpu Strojave kovačnice v Gabrčah, pri sanaciji opečnatega plavžnega dimnika na Stari Savi na Jesenicah in pri obnovi kmečkih fresk na Hlipovi domačiji v Stari Fužini.

Izdelane so bile etnološke konservatorske smernica za PUP Kranjsko-Sorško polje in elaborat za muzejsko parkovno območje Stara Sava na Jesenicah.

Opravljeni so bili terenski ogledi posameznih lokacij za izdajo strokovnih mnenj in soglasij za upravne postopke (lokacijska in gradbeno dovoljenja).

Vlado Knific

ZAVOD ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE V NOVEM MESTU

Delo etnologa na novomeškem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine je bilo, tako kot vsa leta doslej, razpeto med etnološko in umetnostnozgodovinsko dediščino, to, koliko časa "pripada" eni ali drugi stroki, pa je odvisno od agresivnosti posamezne stroke, bolje naročnikov oz. imetnikov dediščine.

Zadnja leta je to umetnostnozgodovinska dediščina, vezana na veliko število sakralnih spomenikov, ki jih obnavljajo lokalne verske skupnosti.

Pravo etnološko delo je bilo v letu 1990 usmerjeno na eni strani "plansko" - priprava dolgoročnih in srednjeročnih načrtov za občine Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Brežice, na drugi pa zelo praktično: prenos lesene stanovanjske hiše iz Ostroga v bližino parkirišča pri samostanu Pleterje. Zanimivo je, da je na pobudo direktorja Zavoda kartuzijanski samostan odkupil leseno stanovanjsko hišo, z njenim prenosom pa želi oblikovati kompleks storitvenih dejavnosti (prodaja spominkov ipd.), vezanih na potrebe številnih obiskovalcev samostana. Ker so te potrebe zelo raznolike, načrtujejo prenos vsaj še dveh stanovanjskih hiš in kozolca toplarja. Načrtovana zamisel, da se oblikuje svojevrsten muzej na prostem, je zanimiva, odpira pa tudi številna vprašanja.

V februarju je Zavod zaposlil etnologa pripravnika, ki bo po enoletnem pripravništvu nastopil redno delovno razmerje.

Marinka Dražumerič